

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Jacobi Alvarez de Paz Opera

De Exterminatione Mali, Et Promotione boni - Libri quinque

Álvarez de Paz, Jacobo

Lvgdvni, 1613

Cognitionem sui ipsius esse difficilem, & quid ipsa sit. Cap. 1.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77843](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77843)

quod perierat. Perierat autem superbiam deceptoris secutus, ergo humilitatem redemptoris sequatur inuentus. Qui haec scientiam didicerit, totius vitae Christianae summam comparauit, quia non potest homini ex toto subici, nec Deo perfecte submitti, qui legem non impleuerit, & se ab omni (quo erigitur contra Deum) peccato subtraxerit. Ea quoque & gratus Deo, & Angelis amabilis, & hominibus honorabilis iustus efficitur, quia non potest à Deo ille non diligere, qui sermones eius obseruat, nec possunt Angeli, & homines, absque iniuria, non honorare, & amore prosequi illum, quem ipse omnium creator & Dominus amat. Humilitatem Deus in suis querit, mille artibus ad eam mouet, & iam muneribus, iam uerberibus huius gemmae amoris suadet. Humilitas sapientia est; nam quid nescit, qui & se ipsum omnium creaturarum compendium, &

A Deum eorum auctorem agnoscit? Vas est, uniuersa Dei dona recondens, quoniam in eo Deus dona sua collocat, à quo superbia non eripiet. Fons est summae dignitatis: nam ille qui mortificat, & uiuificat, qui pauperem facit & dicit; qui humiliat, & subleuat, prius per humilitatem deprimat, quem ad magnam sanctitatem exaltare decreuit. Humilitas tandem est uirtus magnatum, & nobilium regni Dei, & in eo quisque, quo maior est, & excellentior, eo inuenitur humilior. Ipsaque humilitate maiora ac difficiliora praesumit, & feliciter complet, quia Deo ipsi, & non sibi fidit. Tu ergo, Domine, per infinitam bonitatem tuam, & sanctissimam humilitatem tuam, hanc uirtutem infere, & perfice in nobis, ut tibi semper placeamus, & in te omnium bonorum auctore, & non in nobis gloriemur. Amen.

PARS SECVNDA

De Humilitate cognitionis, siue de cognitione sui.

DVAS supra humilitates ex Bernardo distinximus, alteram cognitionis, alteram affectionis: illa initium humilitatis est, ista res ipsa, illa radix, ista substantia. Sicut enim uolentibus turrinam adificare, primo cura est altam fossam aperire, & mobilem terram egerere, quousque ad petram uiuam & firmam perueniant, & super eam fundamenta iaciunt, quae domum turrinam sustineant: ita & nos, qui cupimus pulchram turrinam perfectionis erigere, prius (se sapientes architecti sumus) profundam fossam aperiemus, & petram stabilem inquiramus supra quam humilitatis fundamenta iaciamus. Fossa autem, fundamentum humilitatis excipiens, est cognitio, siue notitia sui, & merito fossa, quae usque ad profundum cordis humani penetrat, & ipsum nihilum humanae conditionis reuelat. Hoc nihilum, o res mirabilis & oculis superborum abscondita, petra uiua: lapis fortis & stabilis est, potens templum perfectionis sustinere, & uniuersas partes tanta molis à ruina vindicare. Quod licet nihilum sit, atque adeo omni stabilitate, immò & omni esse carens tamen luce diuinitus data à nobis cognitum, ita omnem uanam confidentiam depellit, & ita nos Deo niti, & fidere facit, ut eius dona ex quibus perfectio constat, capere, & sine elationis periculo sustinere possimus. Appendit Deus terram super nihilum, ut est in Iob, id est, eam super suam stabilitatem fundans, quasi nihilo ipsi inniti fecit. Sic etiam possumus audire, & dicere quod fundauit Deus sanctitatem super nihilum, quia prius debet homo suam uilitatem & nihilitatem agnoscere, & postea ex ea ad Dei imitationem, & sanctitatis participationem euolare. Quia ergo cognitio sui, non aliter quam fossa, fundamentum, praecedat humilitatis substantiam, ideo ea prius in temptationem uocanda est, ut nos ipsos cognoscentes, & abyssum miseriarum nos esse scientes, facilius & uerius humilitatem concipiamus.

Iob. 26. 7.

Cognitionem sui ipsius esse difficilem,
& quid ipsa sit.

CAPVT I.

ELEBRIS illa sententia: Nosce te ipsum, ab antiquis Philosophis (ut putatur) inuenta, ab omnibus sectatoribus rectae & sanae fidei retenta, & à uiris sanctis ac perfectis ope-

B re completa, executioni mandata, unicuique mortalium sui ipsius notitiam praecipit, & illum non aliena, non sua tantum, sed semetipsum inspicere, & inuestigare monet. Quae notitia, siue cognitio sui, cum sit quasi primus uita spiritualis ingressus, & humilitatis exordium, solerti meditatione inquirenda est, & non solum inquirenda, uerum & tota mentis contentione sectanda, ut ex illa tanquam ex primo interioris domus introitu ad

Libro hoc
p. 1. c. 1.

Aug. 4. de
Trinit. in
proemio.

1. Cor. 3. 1

Eccles. 1.
18.
Bern. 2.
de confi-
der. c. 3.

Bonaue-
n. tract. de
septem do-
nis. dono.
6. c. 3. To.
1.
Luc. 17.
20.

alias eius partes transeamus. Cognition ergo sui est
(vt iam supra cepimus dicere) scientia illa omnium
vtilissima, ab spiritu Dei tradita, qua homo ad mo-
uendum affectum suum, se ipsum quoad naturalia &
moralia cognoscit, & quid ex se habeat, quid verò ex
Deo possideat, attenta mentis consideratione discer-
nit. Hanc scientiam, qua homo sine disputationibus,
sine argumentis, se ipsum non ad loquendum, sed
ad se ipsum vilipendendum agnouit, omnium scien-
tiarum esse vtilissimam, ex vtilitatibus eius, quas in-
fira proferemus, perspicuum erit, & ex Augustini ac
Bernardi sententia lector eliciet. Augustinus enim
sic ait: Scientiam terrestrium cœlestiumque rerum
magni aestimare solet genus humanum, in quo pro-
fecto meliores sunt, qui huic scientiæ præponunt
nosse semet ipsos: laudabiliorque est animus, cui no-
ta est vel infirmitas sua, quam qui ea non respecta
vias syderum scrutatur, etiam cogniturus, aut qui
iam cognitias tenet, ignorans ipse qua via ingrediatur
ad salutem ac firmitatem suam. Qui verò iam eu-
gilauit in Deum, spiritus sancti calore excitatus, at-
que in eius amore coram se viluit, ad eumque intrare
volens, nec valens, eoque sibi lucente attendit in
se, inuenitque se, suamque aegritudinem illius mun-
diciæ contemperi non posse cognouit, flere dulce
habet, eumque deprecari, vt etiam atque etiam mi-
sereatur, donec exuat totam miseriam, & precari cum
fiducia, iam accepto gratuito pignore salutis, per eius
vnicum saluatorem hominis & illuminatorem. Huc
ita agentem & dolentem [scientia] non [inflat, quia
charitas edificat] præposuit enim scientiam scientiæ,
præposuit scire infirmitatem suam, magis quam scire
mundi mœnia, fundamenta terrarum, & fastigia cœ-
lorum: & hanc apponendo scientiam apposuit dolo-
rem. Dolorem peregrinationis suæ ex desiderio pa-
triciæ suæ, & conditoris eius beati Dei sui. Bernardus
verò sic: Noueris licet omnia mysteria, noveris lata
terre, alta cœli, profunda maris: si te nescieris, eris
similis ædificanti sine fundamento; ruinam, non stru-
cturam, faciens. Quicquid extruxeris extra te, et in-
star congesti pulueris ventis obnoxium. Non ergo
sapiens, qui sibi non est. Sapiens sibi, sapiens erit, &
bibet de fonte putei sui primus ipse. Hæc illi. Ecce
causas, quare scientia hæc vtilissima est, quia homo
eius studio sibi ipsi vilescit: quia aegritudines suas in-
tus animam cruciantes & depalcentes agnoscit; quia
salutares gemitus & intentas deprecationes auget;
quia elationem deprimens, humilitatem promouet:
quia patriæ cœlestis desiderium ingerit; quia homi-
nem sapientem aliis, sibi ipsi (quod optabilis est) sa-
pientem efficit: & aquas salutares aliis subministrans,
ne ipse præ siti pereat, primus bibit.

Huius autem disciplinæ spiritum sanctum aucto-
rem esse diximus, cuius vocem qui nõ intus loquen-
tem audiuit, nunquam se fructuosè & perfectè co-
gnouit. Meritoque Bonauentura notitiam sui secun-
do spiritus sancti dono, scilicet dono intellectus,
ascribit. Hoc donum, inquit, facit nos penetrare ve-
lamina, siue tenebras mentis nostræ, donec ad noti-
tiam propriam perueniamus, & imaginem sanctæ
Trinitatis nobis cõcreatam cognoscamus, cum Do-
minus dicat: Regnum Dei intra vos est. Id est, in
imagine sua. Spiritus ipse Dei est, qui primus huc
sententiam protulit: Nofce te ipsum. Licet enim sa-
pientes huius sæculi, sacerorum librorum ignari, di-
ctum hoc celebre atque mirabile, Apollini aut Py-
thagoræ, aut alij ex sapientibus antiquis tribuerint,
certum tamen sit, illud ab spiritu sancto fuisse pro-
latum. Nam quid est illud, quod statim post pec-
catum dictum est homini: Puluis es, & in puluerem

reuerteris, nisi: Nofce te ipsum? Quid est illud Da-
uidis: Sciant gentes, quoniam homines sunt, nisi:
Nofceant se ipsas? Quid illud Isaie: Vx, qui contra-
dicit fictori suo, testa de famis terræ. Nunquid dicit
lutum figulo suo: Quid facis? nisi: Nofce te ipsum?
Quid tandem illa? Sicut lutum in manu figuli, sic
vos in manu mea domus Israel. Quid superbis
terra & cinis? nisi: Nofce te ipsum. Profecto Am-
brosius scientiam hanc notitiæ sui in Deutorono-
mio secundum versionem septuaginta virorum, at-
que in Canticis canticorum legit. Sic enim ait: In
lege scriptum est: Attende tibi ne fiat verbum ab-
conditum in corde tuo. Tibi, inquit, attende, non
vtrique dicit pecuniæ tuæ, non possessionibus tuis,
non viribus corporis, sed animo tuo, ac menti tuæ,
vnde omnia consilia, facta, cogitationesque manant.
Tibi ergo attende, ibi, vbi potiorum esse te nosti.
Nofce te ipsum, quod Apollini Pythio assignant
gentiles viri, quasi ipse auctor fuerit huius sententiæ,
cum de nostro vsurpatum ad sua transferant, & lon-
gè anterior Moyles fuerit, qui scripsit librum Deute-
ronomij, quam Philosophi, qui ista finxerunt. Vnde
& Salomon oraculum diuinum secutus, scripsit in
Canticis Canticorum: Nisi scias te decoram inter
mulieres. Hoc est, nisi cognoscas te mortalem, ra-
tionalem, & citò tua peccata fatearis, citò dicas mi-
quitates tuas, vt iustificeris, nisi conuerteris, & prior
accuses delicta tua: venit dies mortis, & iam nullum
conuersionis remedium est, præuenis dum cogitas.
Accende faciem tuam priusquam sponi tibi clauda-
tur ianua, qui expectare diu non solet negligentes.
Nisi scias te, inquit, decoram inter mulieres, & dicas:
Fulca sum, sed decora: Fulca sum, quia peccaui, sed
decora quia diligo, quia genus sum Abrahæ, electum
genus, dilectum Deo; nihil tibi proderit Patrum gra-
tia. Potens est enim Deus de lapidibus istis suscitare
filios Abrahæ. Et alibi in Euangelio legitur: Quia
[Abrahæ filiam ligant diabolus] nequitia suæ vin-
culis, quam soluit Dominus die sabbati. Nisi ergo
scias te, nihil tibi proderit. Hæc Ambrosius. Ex cuius
dictis constat, hanc sententiam: Nofce te ipsum,
à Domino in scripturis sanctis fuisse profectam, ful-
soque sæculi Philosophos eius sibi inuentionem ar-
rogasse. Qui eam quidem à nostris mutuam suis
scriptis inseruerunt, nunquam tamen veram, ac vti-
lem sui notionem compararunt. Quibus sicut Dei
auctoris supernaturalium rerum, & gratiæ eius cog-
nitiõ defuit, ita & propria notitiã, quæ humilitatem
pareret, & quæ ad Deum pro adiutorio ad felicitatè
æternam consequendam recurreret, ab eis longè
fuit. Dignitas enim conditionis humanæ non co-
gnoscitur, nisi Deus, ad cuius visionem homo crea-
tus est, cognoscatur. Et vilitas hominis latet, nisi à
quanta dignitate possit cadere, & nisi miseria per-
dentis Deum, comperta sit. Est homo sine gratia
Dei, omni creatura imbecillior; est cum gratia, omni
creatura potentior; quomodo ergo, qui gratiam
ignorant, se ipsos homines cognoscere valuerunt?
Nec solum cognitio sui ipsius quoad mores, sed
etiam quoad naturam ipsam, scientia Dei est; quo-
niam humana natura originali peccato, si non peni-
tus destructa, at vulnerata permansit. Vnde qui pec-
catum per originem transfusum nescierunt, non po-
terant naturæ propriæ causas infirmitatis agnoscere,
& quid naturæ, quid vitio tribuendum esset, aptè sa-
pienterque distinguere.

Deus itaque auctor est huius vtilissimæ scientiæ,
qua homo se ipsum agnoscit. Qua non ad specula-
tionem tantum, sed multo magis ad componendam
propriam vitam, & corrigendos mores, animam suam

Genes. 3.
19.
Ps. 9. 21.
Isa. 45. 9.
Ierem. 18. 13.

Ec. 1. 9.
20.

Ambros.
ad Psal.
118. ser. 2.

Cantic. 1.
7.

Isa. 47.
26.

Matth. 3.
9.
Luc. 11.
16.

& corpus intelligit. Vires suas inspicit, & an vitis, an virtutibus afficiatur, discernit: passiones & affectus expendit, ut quod minus ordinatum sit, mortificationis censura castiget: actiones advertit, & malas ac inutiles sibi assignat; bonas & sanctas auctori omnium bonorum tribuit. Denique omnia interiora, & exteriora sua, quid sint, à quo sint, & propter quid sint, attenta consideratione perlustrat, & luce veritatis examinat. Cognitio sui est, quæ hominem statuit apud se ipsum, ut quis, & qualis, & quantus sit, videat, & ab eo, qui ipsum corrigere & perficere potest, emendationem & perfectionem exquirat. Est, quæ à peccato cohibet, peccantem compungit, timorem Dei ingent, odium peccati parit, & vniuersa vitia detestatur. Est, quæ cogitationum vanitatem, desideriorum inutilitatem, verborum redundantiã, operum multiplices imperfectiones oculis mentis videt, & rationi emendanda offert.

Humilitas, posita cognitione sui, facilissima est, (quis enim suam immensam vilitatem agnoscens, non se despiciat?) at ipsa cognitio sui est valde difficilis. Facies aliorum videmus, nostram non videmus: & si aliquando in speculo eam viderimus, post paululum nostræ deformitatis non recordamur: ita facile est, aliorum vitia cognoscere, mores reprehendere, actiones iudicare, difficile verò nostras trutinã discretionis appendere; quòd si nos ipsos interdum luce discretionis inspicimus, post non multum temporis propria vilitatis obliuiscimur. Sua quemque latent vincula, inquit sanctus Ephraem, & laqueos sibi paratos ignorat, ebriorum instar, qui vino perfuncti, nec se vinciri sentiunt, neque obiectos sibi laqueos præ ebrietate vident. Et Basilii obedientiæ necessitatem exponens, ex eo probat præfecto obediendum esse, quòd quisque difficulter se ipsum agnoscat, ac proinde non ut oportet, sibi ipsi medeatur. Nouit, inquit, qui modò intelligens moderator est, vniuersiisque mores, & affectus, & animi motus diligenter exquirere, & ad hæc accommodatum etiam in singulis remedium adhibere. Quocirca nullo modo est eius statutis aduersandum, sed illud inmissimum tenendum, rem omnium esse difficillimam, se ipsum cognoscere, & curare, propterea quòd naturaliter se ipsum quisque amat, & quilibet, propterea quòd in se ipsos propensi sunt, in veritatis iudicio fallantur: porò ab alio cognosci, curarique facile est: cum iis, qui ceteros iudicant, ad discernendam veritatem nequaquam obstat amor sui ipsorum.] Hæc Basilii. Sed gratum erit, Richardum Victorinum audire, & ex ore eius quantis nos medijs Deus ad nostri cognitionem adducat, ediscere, quæ proculdubio non ponerentur, nisi difficile esset homini hac sui notitiã cumulari. Ille sic inquit: O quotiens necesse est loca murare! quàm sæpe castra higrere! quot tentationes tolerare! omnia probare! quòd bonum est, tenere! abstinere ab omni specie mala! O quotiens necesse est ire & reuerti, & quæ retro sunt, obliuisci, & in anteriora extendi: & item post tergum redeundo capere experientiam sui: & per proprium defectum, propriam infirmitatem edoceri! O quotiens necesse est, tot errorum deuia, tot ambiguitatum opaca, tot vitiorum monstra incidere, perlustrare, aspiciere, antequam quis extrema eremi teneat, & ad humilitatis vitium perueniat, & ad summum sui contemptum perfectè attingat! O quotiens necesse est ad Dei misericordiam confugere, & inter tot pericula deprehensum, diuinam misericordiam querere, & gratiam impetrare! O quàm stupenda magna!ia: o quàm iucunda miracula, o quàm admiranda beneficia in tot diuinis re-

A uelationibus, in tantis visitationibus, in talibus consolationibus experiuntur, mirantur, venerantur. Quos eremi vastitas, & propria infirmitatis magnitudo docuit, nil de sua virtute confidere, sed totam de Dei pietate præsumere: iactare in Domino curam suam, & ponere in Domino Deo spem suam. Ibi experiri licet in cælestis cibi dulcedine, quàm magna multitudo dulcedinis, quàm abscondit Deus diligentibus se: gustare, & videre quàm suavis est Dominus: & quàm bonus Israël Deus his, qui recto sunt corde. Ibi, qui ascendunt in montem Domini, & appropinquant pedibus eius, accipient de doctrina eius, probantes & profitentes quàm magna virtus eius: & sapientiæ eius non est numerus. Nouit itaque hoc quicumque in illa terra deserta, & in aquosa sic in sancto apparuit ei, ut videret virtutem suam, & gloriam: illius sententiæ experimentum capiens: quàm magnus Dominus, & laudabilis nimis; & magnitudinis eius non est finis. Sed quis enumerare sufficiat, quàm innumera huiusmodi alternantium vicissitudinum, nunc desolationum, nunc consolationum experiri oporteat, quàm multa humanæ infirmitatis iudicia, quàm multa diuinæ pietatis argumenta eremi habitatoribus, Dei que cultoribus videre contingat, antequam eremi extrema attingant, perfectæque humilitatis metas apprehendant; antequam Iordanis vnda venientibus cedat, cursumque retorquens in fontem redeat, humanusque animus sua spernens, seseque contemnens totus in Deo transeat, & in illum, à quo omne datum optimum, & omne donum perfectum, per desiderium currat, & ad Deum fontem viuorum amoris sui impetum retorqueat.] Hactenus Richardus.

B Si ergo tanta Deus operatur in nobis, ut post tot vicissitudines, post tot dona, post tot flagella, nos ipsos agnoscamus, & per cognitionem nostri ad humilitatem veniamus, non est facile, hanc scientiam addiscere, & inter multa impedimenta, quencumque veram sui notitiam acquirere. Proprius amor, nubes terra, & caliginosa, inter oculos mentis nostræ, & nos ipsos, posita est; hanc salutarem notitiam impediens. Tumultus rerum externarum, & multitudo necessitatum, & cupiditatum, perstrepat, ne mens nostra hanc doctrinam audiat. Ea, quæ nos circundant, & ornant, scientiæ, diuitiæ, dignitates, contegunt miseriam humanam, ne suam vilitatem aduerat. Et sicut si sterquilinum auro, & gemmis, & serico operias, non est facile eius indignitatem videre; ita dum te scientia, & virtute, & donis multis rectum consideras, quæ non abeunt, & redeunt, sed semper in te immota, aut aucta perseverant, non est facile, te ipsum ab illis secernere, & quàm pauper, quàm nudus, quàm ignobilis, quàm insipiens, & planè cæcus sis, probè intelligere. Si itaque hæc disciplina cognitionis propria ex vna parte tam necessaria est, ut sine illa virtus perfecta haberi non possit, ex alia tam difficilis, ut à paucis obtineatur, & propriis viribus non acquiratur, quid superest nisi ut eam à Domino postulemus, & ab eo, qui magister hominum fieri voluit, magna cordis contentione petamus? Dicat quisque nostrum illi cum sancto Dauide: Illumina oculos meos, ne vnquam obdormiam in morte; ne quando dicat inimicus meus: Præualui aduersus eum.] Nam certè quasi in morte dormit, qui initium cognoscendorum, scilicet se ipsum non agnoscit. Et periculo casus exponitur, qui per notitiam sui demoni mala suggerenti non reluctatur. Orationi verò adiiciamus laborem, illud Salomonis audien-

Ephoram de vrbis lingua.

Basili. en. Cost. m. n. s. c. 23.

Richard. tract. 1. de extor. minar. mal. c. 13.

Psal. 12.

Proser.
20.13.

tes: Noli diligere somnum, ne te egestas opprimat; aperi oculos tuos, & satiare panibus.] Qui enim se ipsos ignorant, egestate premuntur; nam putantes aliena esse sua, nihil, quo ditentur, acquirunt: qui verò se sciunt, & suam pauperatē aduertunt, labori intendunt, ac fructu sui laboris cum exultatione saturantur.

Quae bona ex sui cognitione exoriantur.

CAPVT II.

QUAM necessaria sit homini haec sui ipsius notitia, ex maximis bonis, quae ab illa oriuntur, potest agnosci, quorum nonnulla hoc loco tractanda sunt, ut desiderium huius scientiae nobilissimae excitent, & nos ad incumbendum in eam, & pro illa laborandum inflamment. Quam, si admodum necessaria non esset, nunquam Deus tantis modis à nobis exquiret, nunquam tam sollicitè ad eius nos studium incitaret. Naturae humanae manifestat originem, peccata, & casus deregit, imbecillitatem ad agendum bonum, & instabilitatem in eo quod coeptum est, aperit, & multitudinem miseriarum nostrarum saepe ob oculos ponit, ne nos ignoremus, & nostram vilitatem nesciamus. Saepe (quod mirum est) quasi resistit bonis desideriis nostris, & magnos in virtute, & praesertim in contemplatione veritatis progressus impedit, ne ob magnam superbiam, & cecitatem nostram, exaltationem ruina subsequatur. Dominus apud Iob de productione terrae loquens inquit: Quis posuit mensuram eius, si nosti? vel quis tetendit super eam lineam?] Quis, inquam, ait, nisi ego in amplissima, sed certa, ac mensurata magnitudine orbem terrae feci? Quis, nisi ego terrae partes ad lineam directionis exegi, & certo limite, ac terminata quantitate conclusi? Sed in hac terra aliam terram, cor videlicet humanum, intueor, post magnos conatus in quibusdam donis à se desideratis exiguum, & post desideria non nimis accensa, in donis minus ardentè quaesitis magnum, ut dona, dona esse, & non propriam indultiam inspiciat. Concludit ipsum Deus nonnunquam angustis quibusdam virtutis terminis, & post multos labores pauperem derelinquit, ut hanc salutarem scientiam propriae cognitionis acquirat. Meditatus est id Gregorius hunc eundem locum explanans, ubi sic ait, Nonnunquam clandestina elatio etiam sollicitis cordibus surrepere solet; ut bonorum cogitatio licet subtilis sit, ac pressa, cum valde in virtutibus crescit, oblita infirmitatis propriae, nequam ad memoriam reuocet quid in vitis fuerit. Vnde & omnipotens Deus quia augeti infirmitatem etiam de remediis salutis conspicit mensuram ipsis nostris profectibus imponit, ut habeamus quaedam virtutum bona, quae nunquam quaesiuimus: & quaeramus quaedam, nec tamen habere valeamus: quatenus mens nostra dum haec non potest habere, quae appetit; & illa se intelligat de se metipsa non habere, quae habet: & per ea, quae ad sunt, considerentur illa, quae desunt: & per ea, quae vtiliter desunt, feruentur humiliter bona quae ad sunt.] Sic ille. Magna profectores est, quam Deus in nobis tam caro pretio mercatur, ut etiam exiguitate profectus nostri velit ad humanae imbecillitatis notitiam excitare.] Et summo pete nobis expedit haec scientiam addiscere,

Tob. 38. 5.

Greg. 28.
mor. c. 6.

A ob cuius absentiam saepe multis bonis concupitis priuamur, diuina familiaritate vacuumur, & pauperes & nudi derelinquimur. Deus enim, qui summè bonus est, & nunquam mala, nisi propter aliquod bonum, permittit, iudicat melius, nos in sterquilinio tepiditatis, & in caeno imperfectionum relinquare, quam in sublimi perfectionis positos, ob elationem ex defectu propriae notitiae conceptam, bono, quod receperamus, vacuare. Sed iam sigillatim exponamus, quam magna commoda sui cognitio pariat, & ad quantam sublimitatem animam semet ipsam cognoscentem & despicientem adducat.

B Qui se ipsum cognoscit, iam quandam gradum ascendit, ut perueniat ad cognitionem Dei. Imago namque rei, quam repraesentat, cognitionem infert, & causa per effectum suum patet, & fluuius ad fontem ducit. Est autem homo, imago Dei, est effectus illius inter res corporeas praecipuus, est riuius ab illo perenni fonte bonitatis emanans. Ac ideo vnusquisque per notitiam sui mirificè ad Dei contemplationem & notitiam paratur. Sacerdos ad sancta sanctorum intrabat per exteriorem basilicam, quae appellabatur sancta: Sic iustus ad sacrosanctum mysterium cognitionis Dei non sine medio accedet, sed per sui notitiam penetrabit. Ad tertium caelum ascendendum est per secundum, & ad secundum per primum; primum caelum sit cognitio sui, secundum, cognitio aliorum operum Dei, tertium, cognitio creatoris. Nemo audeat in hoc secretum irumpere, nisi prius se ipsum agnoscat, & in hoc primo cognitionis gradu pedem figat. Gradus, inquit Bernardus, ad notitiam Dei, est cognitio tui, & ex imagine sua, quae in te renouabitur, ipse videbitur.] Prorsus gradus nunquam transiliendus, sed omnino nostri consideratione ascendendus. Deus enim in illa aeternitate videbitur sicuti est, at in hac mortalitate videndus est in enigmate, sive in imagine: à qua qui oculos auertit, ab eo tollit, qui ita nunc absconditus est, ut in sola imagine videatur. Et fortassis hoc petit ab ipsa, dum ait: Auerte oculos tuos à me, quia ipsi me auolare fecerunt.] Ne, inquit, me irreuerenter aspicias, ne in me sine velamine nunc oculos intendas, quia mei contemplationem à te subtrahit hic temerarius aspectus. Sed potius oculos ad te ipsam conuertere, remet ipsam agnosce, & sic non auolabo, non fugiam, & in te, atque ex te meam vtrumque maiestatem intelliges. Hunc sensum attingit Ambrosius, dum hunc locum euoluens, sic ait: Noli contra me intendere deuotione nimia, ac fide possibilitatem naturae, & conditionis propriae supergressa, quia lucem inaccessibilem intueri, est graue. Auerte oculos tuos à me, eo quod plenitudinem diuinitatis eius, & splendorem veri luminis sustinere non poteris.] Quid animae vile crit, ut lumen inaccessibile contempletur, nisi ut medio velamine, id est, media cognitione sui ipsius ad videndum tantum lumen assurgat? Nam quanto plenius se cognouerit, tanto perfectius, & sublimius Deum intelliget.

E In hac autem notitia sui, ac notitia Dei, quid habet homo, nisi quoddam initium salutis, quae ab illuminatione mentis sumit exordium? Itaias certe Christi saluatoris aduentum praedicens, & fructus eius enarrans, hoc eos ordine numeravit, Tunc aperientur oculi caecorum, & aures surdorum patebunt. Tunc saliet sicut ceruus claudus, & aperta erit lingua mutorum, quia scissae sunt in deserto aquae, & torrentes in solitudine.] Veniet, inquit, mundi saluator,

Bern. ser.
36. an.
Cant.

Cat. 64.

Amb. lib.
de 1. par.
c. 7.

Isaia. 35.
5.

erum